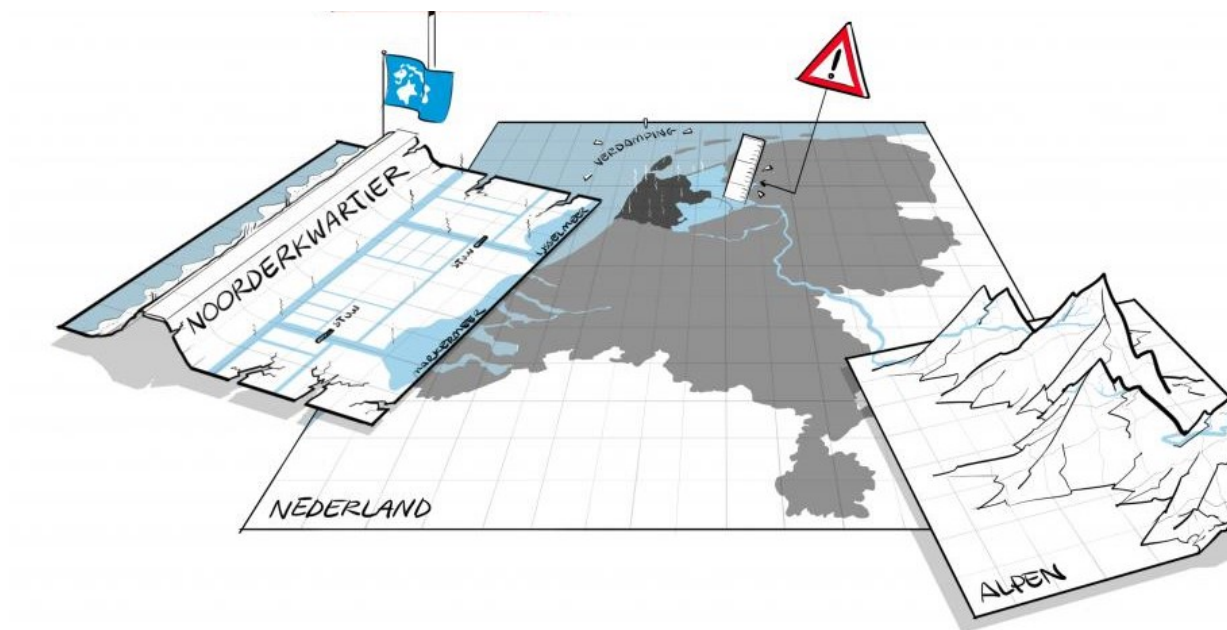

hoogheemraadschap
**Hollands
Noorderkwartier**

Strategie Waterverdeling HHNK 2024

Waterverdeling en waterbesparing bij dreigend en feitelijk watertekort

Registratienummer
23.1107501

Datum
December 2023

Afdeling
Watersystemen

Samenvatting

Het hoogheemraadschap staat in een situatie van watertekort voor de taak om het beschikbare zoete water duurzaam, spaarzaam en eerlijk te verdelen over het gebied. Voorliggende Strategie Waterverdeling toont de maatregelen die achtereenvolgens genomen zullen worden om water te besparen en op een zo eerlijk mogelijke manier te verdelen als er gekort moet worden. Doel is om maatschappelijke en economische impact zoveel mogelijk te beperken.

Bij een watervraag wordt water ingelaten vanuit verscheidene punten in het hoofdwatersysteem van Nederland (IJsselmeer, Markermeer). Bij lage aanvoer via de rivieren en een laag peil in het hoofdwatersysteem adviseert de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling (LCW) over de verdeling van het rijkswater volgens de verdringingsreeks.

Tijdens de droge zomer van 2018 bleek dat de toenmalige regionale verdringingsreeks voor het IJsselmeergebied niet meer voldeed. Daarom hebben Rijkswaterstaat, alle provincies en de waterschappen rondom het IJsselmeergebied nieuwe afspraken gemaakt over de verdeling van water. Hierover is overlegd met vertegenwoordigers van belangrijke gebruikers van het zoete water, zoals de landbouw en drinkwaterbedrijven. De afspraken zijn in februari 2022 vastgelegd in een Bestuursvereenkomst Waterverdeling Regio IJsselmeergebied (hierna: bestuursovereenkomst) en zijn in januari 2023 in de Provinciale Omgevingsverordening vastgelegd. De verdringingsreeks die het uitgangspunt vormt voor de verdeling van water bij droogte, maakt inzichtelijk welke watervragers prioriteit hebben boven andere.

De nieuwe kaders vanuit de bestuursovereenkomst en de provinciale verordening maken dat de strategie waterverdeling van het hoogheemraadschap uit 2018 moest worden herzien. Dit heeft geresulteerd in onderhavige strategie die is opgesteld in afstemming met de organisaties die de verschillende watergebruikers vertegenwoordigen. Dit heeft geholpen om belangen goed in beeld te krijgen en de strategie daarop aan te scherpen. De strategie is tevens gedeeld met externe partijen zoals Rijkswaterstaat, de provincie en andere regionale waterbeheerders.

Watervraag

De watervraag van alle gebruiksfuncties samen op het vaste land van Hollands Noorderkwartier bedraagt 40,0 m³/s (tijdens een extreem warme en droge periode van enige duur). Deze watervraag is opgesplitst naar de verschillende gebruiksfuncties. Het hoogheemraadschap maakt onderscheid tussen een watervraag voor peilhandhaving, doorspoeling, facilitering van gebruiksfuncties en een beperkt aantal bijzondere watervragers. De watervraag voor het beheergebied van het hoogheemraadschap uit de bestuursovereenkomst is weergegeven in Bijlage 2.

Maatregelen bij droogte en watertekort

Met deze strategie komt HHNK tot een maatregelvolgorde die een balans tussen landelijk en stedelijk watergebruik borgt, en die naar inschatting voldoende praktisch is voor watergebruikers en waterbeheerders. Deze is op de volgende pagina weergegeven.

Tabel 1: maatregelvolgorde Strategie Waterverdeling HHNK

	Maatregelen Strategie Waterverdeling	Categorie verdringingsreeks	Niveau opschaling IJsselmeer-gebied	Niveau opschaling HHNK	watervraag HHNK (m3/s)	watervraag RDO-noord (m3/s)	
V O L G O R D E M A A T R E G E L E N	0	Geen maatregelen van kracht	n.v.t.				
	1	Schutbeperkingen op zout buitenwater	4.5	Niveau 1a dreigend watertekort	Alertfase	0	15,8
	2	Sluiten vispassages naar zout buitenwater	4.5				
	3	Schutbeperkingen op brak buitenwater	4.5	Niveau 1b dreigend watertekort	Alarmfase 1	0	40
	4	stoppen doorspoelen anders dan tegen zoutindringing (n.v.t. voor HHNK)	4.4				
	5	Onttrekkingsverbod voor beregening mais / gras en landbouwgewassen met opbrengst minder dan 2.000 euro per hectare	4.3	niveau 2 Feitelijk Watertekort	Alarmfase 2	1,8	10
	6	Onttrekkingsverbod voor inundatie van gewaspercelen	4.2.5				
	7	Onttrekkingsverbod voor beregening landbouwgewassen met opbrengst van 2.000 tot 10.000 euro per hectare	4.2.4				
	8	Stoppen doorspoelen tegen zoutindringing	4.2.3				
	9	Onttrekkingsverbod voor beregening landbouwgewassen met opbrengst meer dan 10.000 euro per hectare en glastuinbouw	4.2.2				
	10	Onttrekkingsverbod voor stedelijk watergebruik	4.2.1				
	11	Stoppen peilhandhaving overige gebieden (zijnde gebieden buiten categorie 1 en buiten stedelijk gebied of prioritair KRW gebieden)	4.1.3		Alarmfase 3	11,8	32,8
	12	Stoppen peilhandhaving stedelijk gebied	4.1.2				
	13	Stoppen peilhandhaving prioritair gebieden KRW	4.1.1				
	14	Onttrekkingsverbod voor 'tijdelijke beregening kapitaalintensieve gewassen'	3.2				
	15	Onttrekkingsverbod voor industrieel proceswater	3.1				
	16	Energievoorziening	2.2	Niveau 3 Nationaal Watertekort	Alarmfase 4	0,6	0,6
	17	Drinkwatervoorziening	2.1				
	18	Natuur onomkeerbare schade	1.3				
	19	Klink en zetting	1.2				
20	Waterkeringen	1.1					

Tot aan de rode lijn (maatregelen 1 tot en met 15) in bovenstaande tabel is de waterbeheerder aanzet om in de verdringingsreeks maatregelen te treffen. Bij kortingen in de categorieën 1 en 2 is sprake van een landelijke crisis watertekort, waarbij de nationale crisisstructuur leidend is en niet de waterbeheerder.

HHNK verwacht een praktische uitdaging ten gevolge van de gedeeltelijke verschuiving van peilhandhaving van categorie 1 naar categorie 4 (maatregelen 11, 12 en 13). Dit deelt de peilhandhaving in het beheergebied in het geval van droogte op een andere wijze in. Het peilbeheer, maar ook toezicht en handhaving zijn hier mogelijk niet altijd op ingericht. Des te meer is het belangrijk om met deze strategie ervaringen op te gaan doen en daaruit lessen te trekken en deze ook terug te koppelen in regioverband en in landelijke gremia.

In de zomer van 2023 is met een 'concept Ontwerpstrategie Waterverdeling' geoefend. De lessen zijn verwerkt in de definitieve Ontwerpstrategie Waterverdeling.

Belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de vorige Strategie Waterverdeling

Deze Strategie Waterverdeling omvat wijzigingen ten opzichte van de Strategie Waterverdeling uit 2018. Deels zijn die wijzigingen het gevolg van een voldongen feit, de bestuursovereenkomst en de provinciale verordening, en deels heeft HHNK de ruimte benut die de waterbeheerders hebben om regionaal maatwerk toe te passen. Die ruimte is er binnen categorieën 3 en 4 van de verdringingsreeks. Beide type wijzigingen worden hier kort toegelicht.

Wijzigingen vanuit de Bestuursovereenkomst Waterverdeling Regio IJsselmeergebied:

- Peilhandhaving: met uitzondering van peilhandhaving in veengebieden, waterafhankelijke natuurgebieden en boezemwateren en sloten van belang voor dijken (waterveiligheid) verschuift peilhandhaving van categorie 1 (in de Strategie Waterverdeling 2018) naar categorie 4.1. Ten tijde van de Strategie Waterverdeling uit 2018 heeft het hoogheemraadschap de ruimte die er was voor interpretatie zo ingevuld dat alle peilhandhaving onder categorie 1 viel, met als reden dat peilhandhaving randvoorwaardelijk is voor alle gebruiksfuncties. Met de vaststelling van de bestuursovereenkomst en Provinciale Omgevingsverordening is op dit vlak scherper duidelijk geworden dat niet alle peilhandhaving onder categorie 1 valt.
- Doorspoelen tegen zoutindringing verschuift van categorie 3 naar 4.2.
- Water voor de kapitaalintensieve landbouw (zie onderstaande passage over de Adviescommissie met Landbouwexpertise) en glastuinbouw verschuift van categorie 3 naar 4.2.
- Stedelijk watergebruik verschuift van categorie 3 naar 4.2.

In algemene zin geldt dat er bij droogte dus eerder gekort wordt op deze gebruiksfuncties. Deze wijzigingen zijn een gegeven – desbetreffende gebruiksfuncties kunnen, gelet op de wettelijke bepalingen, niet naar een andere categorie worden geplaatst. Een uitzondering geldt voor de tijdelijke beregening van kapitaalintensieve gewassen, daarvan kan een select deel onder categorie 3.2 worden geplaatst en daarmee langer van water worden voorzien. Een tabel met wijzigingen (ten opzichte van de Strategie Waterverdeling 2018) staat in Bijlage 1.

Regionaal maatwerk onder categorie 3 en 4

Om een balans tussen stedelijk en landelijk gebruik van water te borgen, die ook zoveel mogelijk aansluit bij de Strategie Waterverdeling 2018, past het hoogheemraadschap op twee vlakken regionaal maatwerk toe:

A. Adviescommissie met Landbouwexpertise

Vooraf voor invulling van de categorie 3.2 – waarbinnen 5 m³/s beschikbaar is – wordt advies ingewonnen vanuit de landbouwsector door middel van een ingestelde Adviescommissie.

Categorie 3.2 is bedoeld voor uitzonderlijke situaties waarbij met het tijdelijk beschikbaar stellen van beperkte hoeveelheden water de sociaaleconomische impact zoveel mogelijk wordt beperkt. De selectie van gewassen/gebruikers waarvoor in die fase van een droogteperiode nog water beschikbaar wordt gesteld, wordt gebaseerd op het advies van de Adviescommissie waarin landbouwexperts zitting hebben. Zij baseren zich dus op de criteria geringe gift, kortdurende gift, economische impact, maatschappelijke impact. Daarmee wordt een nadere en bredere interpretatie gemaakt van de term kapitaalintensieve gewassen. De Adviescommissie geeft voorafgaand aan en gedurende de droogteperiode advies. Dit advies benut het hoogheemraadschap in haar beslissing over welke typen gewassen of gebruikers in aanmerking komen voor water op grond van categorie 3.2. Het resultaat hiervan wordt gecommuniceerd naar belanghebbenden.

De systematiek waarbij wordt gewerkt met een Adviescommissie voor de invulling van categorie 3.2 is nieuw. Gedurende het droogteseizoen 2023 is met deze werkwijze geoefend en is ervaring opgedaan. De lessen zijn meegenomen in onderhavige strategie.

B. Rangorde binnen categorie 4

Voor categorieën 4.1 en 4.2 hanteert het hoogheemraadschap de volgende indeling:

4.1.1	Peilhandhaving prioritaire gebieden KRW
4.1.2	Peilhandhaving stedelijke gebieden
4.1.3	Peilhandhaving overige gebieden niet vallend onder categorie 1
4.2.1	Stedelijk gebied (plantsoenen/volkstuinen/tuinen/sportvelden)
4.2.2	Landbouwgewassen en glastuinbouw met een opbrengst meer dan € 10.000 per hectare
4.2.3	Doorspoelen terugdringen zoutindringing Den Helder
4.2.4	Landbouwgewassen met een opbrengst tussen € 2.000 en € 10.000 per hectare
4.2.5	Inundatie gewaspercelen

Categorieën 4.3, 4.4 en 4.5 blijven hetzelfde en zijn nader toegelicht in Hoofdstuk 3.

Prioritaire gebieden KRW en stedelijke peilhandhaving/watergebruik zijn onder categorie 4 geëxpliciteerd. Het hoogheemraadschap heeft de subcategorieën 4.1 (peilhandhaving) en 4.2 (watervraag voor gebruiksfuncties) nader gespecificeerd waarbij prioritaire KRW gebieden, stedelijke peilhandhaving en stedelijk watergebruik bovenaan staan binnen subcategorie 4.1 en 4.2. De prioritaire KRW gebieden worden binnen 4.1 bovenaan geplaatst, omdat het handhaven van het peil randvoorwaardelijk is voor de status van de wateren in deze gebieden. Als het waterpeil teveel zakt wordt het water warmer, mogelijk met sterfte van vissen, algenbloei, zuurstoftekort en rottingsprocessen tot gevolg. De redenen voor het opnemen van stedelijke peilhandhaving in categorie 4.1.2, maar ook het opnemen van stedelijk watergebruik in categorie 4.2.1 is dat het stedelijk gebied zwaarwegende nadelen kent:

- Onzekerheden en risico's voor bebouwing en infrastructuur. Ook op kleigrond kan door uitdroging schade ontstaan aan bebouwing, infrastructuur of kabels en leidingen door klink en zetting. De exacte risico's op kleigrond zijn onderwerp van onderzoek, HHNK weegt dit risico uit voorzorg mee;
- De (onwenselijke) situatie dat inwoners als alternatief drinkwater gaan gebruiken voor sproeien;
- Overlast voor een grote groep inwoners die te maken kunnen gaan krijgen met stank, dode vis;
- De handhaving van een onttrekkingsverbod voor stedelijk watergebruik is moeilijk uitvoerbaar, noch efficiënt.

Bovendien is de hoeveelheid water die nodig is voor de peilhandhaving van stedelijk gebied en ook de watervraag van het stedelijk gebied relatief beperkt.

Uitgangspunten voor categorie 3.2

Bij het in werking treden van categorie 3.2 worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Waar geen peil gehandhaafd wordt, is onttrekking verboden. Peilhandhaving vindt plaats per peilgebied.
- Watervragers onder categorie 3.2 die nog bediend worden moeten hun water onttrekken uit peilgebieden die nog wel op peil worden gehouden niet zijnde dijksloten, hoogwaterzones of stedelijk gebied.
- Watergebruikers moeten zich realiseren dat in categorie 3.2 geen water meer gebruikt wordt voor doorspoeling tegen verzilting, daarvoor is onvoldoende water beschikbaar.

Ondernemers die nog water mogen onttrekken moeten extra alert zijn op de waterkwaliteit.

De kaart in Bijlage 4 toont waar en op welk moment in de verdringingsreeks het peil gehandhaafd wordt.

Samenvatting	2
1 Inleiding	8
1.1 Scope	8
1.2 Toekomstige ontwikkelingen	8
1.3 Leeswijzer	9
2 Landelijke en regionale kaders en uitgangspunten	10
2.1 Hoofdpijnen landelijke waterverdeling	10
2.2 Landelijke verdringingsreeks en Bestuursovereenkomst Waterverdeling Regio IJsselmeergebied	11
2.3 Opschalingsniveaus en criteria bij watertekort	13
3 Strategie Waterverdeling	14
3.1 Maatregel 1: Schutbeperkingen op zout buitenwater	15
3.2 Maatregel 2: Sluiten vispassages naar zout buitenwater	15
3.3 Maatregel 3: Schutbeperkingen op brak buitenwater	16
3.4 Maatregel 4: Stoppen doorspoelen anders dan tegen zoutindringing	17
3.5 Maatregel 5: Onttrekkingsverbod voor beregening maïs / gras en landbouwgewassen met opbrengst minder dan 2.000 euro per hectare	17
3.6 Maatregel 6: Onttrekkingsverbod voor inundatie van gewaspercelen	18
3.7 Maatregel 7: Onttrekkingsverbod voor beregening landbouwgewassen met opbrengst van 2.000 tot 10.000 euro per hectare	18
3.8 Maatregel 8: Stoppen doorspoelen tegen zoutindringing	18
3.9 Maatregel 9: Onttrekkingsverbod voor beregening landbouwgewassen met opbrengst meer dan 10.000 euro per hectare en glastuinbouw	19
3.10 Maatregel 10: Onttrekkingsverbod voor stedelijk watergebruik	19
3.11 Maatregel 11: Stoppen Peilhandhaving overige gebieden	19
3.12 Maatregel 12: Stoppen Peilhandhaving stedelijk gebied	19
3.13 Maatregel 13: Stoppen Peilhandhaving prioritaire gebieden KRW	20
3.14 Maatregel 14: Onttrekkingsverbod voor 'tijdelijke beregening kapitaalintensieve gewassen'	20
3.15 Maatregel 15: Onttrekkingsverbod voor industrieel proceswater	20

4	Communicatie, draaiboek Droogte en Adviescommissie Landbouw	21
4.1	Communicatie en draaiboek Droogte	21
4.2	Adviescommissie Landbouw	21
	Bijlage 1 Wijzigingen ten opzichte van Strategie 2018	23
	Bijlage 2 Achtergrondinformatie watervraag en Bestuursovereenkomst	24
	Bijlage 3 Gewassen in beheergebied HHNK	26
	Bijlage 4 Kaart peilhandhaving gedurende droogte	32
	Bijlage 5 Proces Adviescommissie Landbouw	33

1 Inleiding

1.1 Scope

In de Deltavisie van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) is aangegeven dat water kostbaar wordt en minder vanzelfsprekend. De Strategie Waterverdeling 2024 (hierna Strategie Waterverdeling) is een uitwerking van het voornemen om het water duurzaam, spaarzaam en eerlijk te verdelen op een basaal niveau en met de bestaande infrastructuur. In de Deltavisie is de Trias Aquatica geïntroduceerd. Hierin is aangegeven dat we:

- zuinig omgaan met zoet water;
- inzetten op nieuwe zoetwaterbronnen;
- de klassieke zoetwaterbronnen, het IJsselmeer en Markermeer, veiligstellen.

De strategie waterverdeling geeft een uitwerking voor een eerlijke waterverdeling vanuit de klassieke zoetwaterbronnen en focust daarmee op de derde pijler van de Trias Aquatica. Daarbij richt de strategie zich op oppervlaktewater. De totale watervraag overstijgt steeds vaker het aanbod aan water, onder invloed van klimaatverandering en toename van de watervraag. Waterschappen kunnen dan worden gekort op de waterinname en hebben dan te maken met een verdelingsvraagstuk, zowel op landelijk, regionaal (bijvoorbeeld IJsselmeergebied) als lokaal (waterschaps-) niveau.

De Strategie Waterverdeling geeft invulling aan de afspraken die gemaakt zijn in het Deltaprogramma Zoetwater en de Bestuursvereenkomst Waterverdeling Regio IJsselmeergebied 2022, evenals de Provinciale Omgevingsverordening NH2020 die per 1 januari 2023 is gewijzigd voor wat betreft de bepalingen over de regionale verdringingsreeks.

1.2 Toekomstige ontwikkelingen

Er zal in de toekomst opnieuw aanleiding zijn om onderhavige strategie te herzien. We signaleren een aantal concrete zaken die aanleiding kunnen geven:

- Nieuwe watervragers, bijvoorbeeld vernatten veenweide, toenemende verzilting, waterstof;
- Structurerende keuze nummer 8 uit de Water en Bodem kamerbrief¹ van 25 november 2022 en eventuele daaropvolgende beslissingen;
- Water- en Bodem sturend (WBS) en het Provinciaal Programma Landelijk gebied (PPLG);
- Ontwikkelingen op het vlak van waterkwaliteit en de doelen van de Kaderrichtlijn Water;
- Als categorie 3.2 onder druk komt te staan of uit de verdringingsreeks zou verdwijnen;
- De verschuivingen in peilhandhaving, in combinatie met categorie 3.2, leiden tot een toename in complexiteit. Ook andere waterbeheerders rondom het IJsselmeergebied gaan dit merken. Mogelijk vormt dat bij de evaluatie van de Bestuursvereenkomst aanleiding tot aanpassingen die in de strategie verwerkt moeten worden.

Andere onderwerpen die in de toekomst nadrukkelijk aan de orde kunnen gaan komen:

- Versterkte inzet op het gebied van 'zuinig met water' en 'inzetten op nieuwe zoetwaterbronnen' (andere pijlers van de Trias Aquatica). Zo'n verdere uitwerking van de

¹ [Water en Bodem sturend.pdf](#)

twee andere onderdelen van de Trias Aquatica kan de strategie completeren. Ter illustratie een aantal voorbeelden:

- Het ontwikkelen van nieuwe bronnen en buffers;
 - Nachtberegening in plaats van overdag, om verdamping te verminderen;
 - Druppelirrigatie i.p.v. beregeningskanonnen;
 - Schutbeperkingen bij de sluizen in Den Helder verder aanscherpen tot alleen schutten bij eb, om zo nog zuiniger om te gaan met zoet water voor doorspoeling voor externe verzilting;
 - Inzet van pompen bij het schutproces om de externe verzilting te beperken.
- Het omgaan met grondwater als alternatief en de onwenselijkheid om via grondwateronttrekking strategische zoetwatervoorraden aan te tasten.
 - De mogelijke tijdelijke aanvoer van zouter water vanuit het Noordzeekanaal naar de veenweidegebieden. Om zo meer en langer zoet water beschikbaar te hebben voor de Noordelijke landbouwgebieden.
 - Hittestress in de steden wat de stedelijke watervoorziening in de toekomst nog belangrijker kan maken.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 schetst de context van het waterverdelingsvraagstuk met een toelichting op het landelijke systeem van waterverdeling en de landelijke aanpak waterverdeling.

Hoofdstuk 3 geeft de strategie weer die HHNK hanteert in het geval van een watertekort en de maatregelen die hierbij horen.

In Hoofdstuk 4 worden onderwerpen uitgelicht die van belang zijn voor het slagen van de Strategie Waterverdeling.

2 Landelijke en regionale kaders en uitgangspunten

2.1 Hoofdpijnen landelijke waterverdeling

De onderstaande figuur 1 is afkomstig uit de droogtemonitor van 7 augustus 2023 en geeft een landelijk overzicht van afvoeren, peilen, watertemperatuur en zoutgehalten. Dit geeft een beeld van de orde grootte en de verhoudingen. Uiteraard variëren deze cijfers gedurende de seizoenen en tussen de jaren.

Figuur 1: Informatievoorziening uit de Droogtemonitor van 7 augustus 2023

De definitie van een watertekort hangt nauw samen met de wateraanvoer. Voor regio Noord-Nederland betreft dit de aanvoer via de Rijn en vervolgens IJssel. In een extreem warme en droge periode van enige duur is de totale behoefte van deze regio ca. 350 m³/s, waarvan ca. 150 m³/s

voor (verdamping van) het IJsselmeer/Markermeer en ca. 200 m³/s voor de verschillende waterbeheerders van Regio Noord-Nederland. De watervraag van het HHNK is zo'n 40 m³/s (zie hoofdstuk 3 en Bijlage 2). De aanvoer via de IJssel kan in een droog jaar onder 200 m³/s zakken, waardoor de watervraag dus veel groter is dan het aanbod. Om deze periode te overbruggen, worden ieder voorjaar de waterpeilen in het IJsselmeergebied opgezet, zodat er een grotere zoetwatervoorraad is.

Niet alleen een te lage wateraanvoer kan aanleiding geven tot een watertekort. De Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling (LCW) monitort landelijk vele aspecten, zoals verzilting van kritieke punten (bijvoorbeeld het drinkwaterinnamepunt bij Andijk), het actuele neerslagtekort, grondwaterstanden, de waterstand op het IJsselmeer, de watertemperatuur en de toestand van de waterkeringen. Ook media-aandacht, politieke gevoeligheid en signalen van belanghebbende maatschappelijke sectoren (zoals bijvoorbeeld de scheepvaart) kunnen een rol spelen in de beslissing tot het nemen van maatregelen tegen een watertekort. De LCW rapporteert gedurende de lente en zomer over de actuele stand van zaken in de Droogtemonitor.

2.2 Landelijke verdringingsreeks en Bestuursovereenkomst Waterverdeling Regio IJsselmeergebied

Bij een watervraag kan HHNK water inlaten vanuit verscheidene punten in het hoofdwatersysteem van Nederland (IJsselmeer, Markermeer, IJmeer). Landelijk zijn er afspraken gemaakt hoe de verschillende waterbeheerders samenwerken. Per regio zijn de regionale waterbeheerders verenigd in Regionale Droogteoverleggen (RDO-en), gecoördineerd door de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling (LCW).

Zodra de LCW vaststelt dat er een watertekort dreigt, wordt in de Regionale Droogte Overleggen (RDO's) de verdringingsreeks in werking gesteld en/of voorzorgsmaatregelen getroffen. De landelijke verdringingsreeks is in 2009 wettelijk verankerd en is daarmee bindend (zie kader op pagina 12). De verdringingsreeks geeft aan hoe bij een watertekort het beschikbare zoete water moet worden toegekend aan verschillende gebruiksfuncties, met als doel om de maatschappelijke en economische impact zoveel mogelijk te beperken. Zo heeft bijvoorbeeld de drinkwatervoorziening voorrang op agrarisch watergebruik. Als de verdringingsreeks in werking treedt, zullen het hoogheemraadschap en alle andere waterbeheerders binnen regio Noord-Nederland het verzoek krijgen vanaf de laagst geprioriteerde functies de wateraanvoer te beperken dan wel te stoppen. Waterbeheerders kunnen vanaf dat moment allerlei maatregelen nemen om het watergebruik te beperken, waaronder het (gefaseerd) instellen van onttrekkingsverboden voor bepaalde categorieën gebruikers. Het instellen van een onttrekkingsverbod in bijzondere omstandigheden is een bevoegdheid van het dagelijks bestuur die is vastgelegd in artikel 1.12 van de Waterschapsverordening Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

Wettelijke verankering van de verdringingsreeks

In de Waterwet (2009) staat in artikel 2.9:

1. Bij algemene maatregel van bestuur wordt de rangorde van maatschappelijke en ecologische behoeften vastgesteld, die bij watertekorten of dreigende watertekorten bepalend is voor de verdeling van het beschikbare oppervlaktewater.
2. Bij of krachtens de maatregel en, in de gevallen bij die maatregel bepaald, provinciale verordening kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot de in het eerste lid bedoelde rangorde. Deze regels kunnen mede voorzien in de overeenkomstige toepassing van de rangorde op het beschikbare grondwater.

In het Waterbesluit staat in artikel 2.1:

In geval van een watertekort of dreigend watertekort wordt met het oog op de verdeling van het beschikbare water over de maatschappelijke en ecologische behoeften bij het beheer de volgende rangorde van behoeften in acht genomen:

- 1°. het waarborgen van de veiligheid tegen overstroming en het voorkomen van onomkeerbare schade;
- 2°. nutsvoorzieningen;
- 3°. kleinschalig hoogwaardig gebruik;
- 4°. overige behoeften.

Op grond van artikel 2.2 van het Waterbesluit kunnen bij of krachtens provinciale verordening voor regionale wateren nadere regels worden gesteld ten aanzien van de verdeling van het beschikbare water in geval van een watertekort. Hieraan is invulling gegeven in de Provinciale Omgevingsverordening NH2020.

Voor het aannemen van de Waterwet bestond hiervoor geen afzonderlijke wettelijke grondslag. In de 2^e Nota Waterhuishouding (1984) zijn er voor het eerst (niet-bindende) aanbevelingen gedaan voor een waterverdeling bij een watertekort, maar er bleek een groot maatschappelijk belang van de verdringingsreeks uit te gaan. Ook was er de noodzaak tot slagvaardig en eenduidig optreden van beheerders in tekortsituaties. Uiteindelijk is de droge zomer van 2003 de aanleiding geweest om een landelijke, bindende verdringingsreeks vast te stellen.

Met de Bestuursovereenkomst Waterverdeling Regio IJsselmeergebied (2022) en de Provinciale Omgevingsverordening (2023) is een regionale uitwerking gemaakt van de landelijke verdringingsreeks. Die regionale uitwerking van de verdringingsreeks is weergegeven in figuur 2 en vormt de basis voor de maatregelen tegen watertekort in hoofdstuk 3. Deze regionale uitwerking is door de provincie per 1 januari 2023 verankerd in de provinciale Omgevingsverordening NH2020.

Categorie 1	Categorie 2	Categorie 3	Categorie 4
het waarborgen van de veiligheid tegen overstroming en het voorkomen van onomkeerbare schade	Nutsvoorzieningen	Kleinschalig hoogwaardig gebruik	Overige belangen (economische afweging ook voor natuur)
1.1 De stabiliteit van waterkeringen 1.2 Het voorkomen van klink en zettingen 1.3 Natuur, voor zover het gaat om het voorkomen van onomkeerbare schade	2.1 Drinkwatervoorziening (leveringszekerheid) 2.2 Energievoorziening (leveringszekerheid)	3.1 Gebruik industrieel proceswater 3.2 Tijdelijke beregening kapitaalintensieve gewassen	4.1 Peilhandhaving 4.2 Doorspoelen en onttrekking voor beregening van akkerbouw 4.3 Beregening van gras/maïs 4.4 Doorspoelen 4.5 Overige belangen
Gaat voor 2 ->	Gaat voor 3 ->	Gaat voor 4 ->	

Figuur 2: De regionale verdringingsreeks uit de Bestuursovereenkomst Waterverdeling Regio IJsselmeergebied

2.3 Opschalingsniveaus en criteria bij watertekort

Bij een zich steeds verder ontwikkelend watertekort kan er in een aantal stappen opgeschaald worden van normaal beheer tot een (dreigende) crisis watertekort. Deze werkwijze is vastgelegd in het Landelijk draaiboek waterverdeling en droogte. In de Bestuursovereenkomst Waterverdeling Regio IJsselmeergebied is het niveau 1 voor de regio IJsselmeergebied verder onderverdeeld in 1a en 1b. Partijen hebben afgesproken deze opschalingsniveaus en bijbehorende criteria te hanteren.

Niveau 0 Normale situatie	Niveau 1A Dreigend watertekort	Niveau 1B Dreigend watertekort	Niveau 2 Feitelijk watertekort	Niveau 3 Nationaal watertekort

De verdringingsreeks regio IJsselmeergebied treedt in principe in werking bij opschalingsniveau 1B, de situatie van een dreigend watertekort in het IJsselmeer/Markermeer.

Moment van opschalen naar 1A	Wanneer er een oplopend neerslagtekort optreedt en een dreigend watertekort te verwachten is. In de 14-daagse voorspelling zakt het peil binnen de bandbreedte van het peilbesluit (NAP -0,10 m tot NAP -0,30 m). Het RDO-Noord kan op verzoek van één of meerdere deelnemende partners bijeen geroepen worden.
Moment van opschalen naar 1B	Wanneer de 14-daagse voorspelling laat zien dat het peil in het IJsselmeer zakt onder NAP -0,30 m of wanneer de chlorideconcentratie in het IJsselmeer de grenswaarde van 150 mg/l bereikt. De verantwoordelijk waterbeheerder bepaalt (en idealiter het RDO gezamenlijk) het moment van opschalen.
Moment van opschalen naar 2	In elk geval voor het IJsselmeergebied, andere regio's kunnen minder droogte ervaren, waardoor gehele landelijke opschaling niet nodig is. Andersom als landelijk wordt opgeschaald, gaat het IJsselmeergebied daarin mee. Voor een tekort in het IJsselmeergebied geldt: Wanneer de 14-daagse voorspelling laat zien dat het peil in het IJsselmeer verder zakt onder NAP -0,30 m. Het wordt moeilijk categorie 1 en 2 te blijven voorzien van water. RWS MN bepaalt het moment van opschalen. Vanwege de omvang van het gebied zal op dat moment DG RWS eveneens landelijk opschalen naar niveau 2.
Moment van opschalen naar 3	Regionaal wordt opgeschaald wanneer de 14-daagse voorspelling laat zien dat het peil in het IJsselmeer verder zakt richting NAP -0,40m. Het wordt moeilijk categorie 1 en 2 te blijven voorzien van water. Als de watervoorziening voor categorie 1 en 2 in gevaar komt schaalde de Minister van I&W ook landelijk op naar niveau 3.

Criteria om op te schalen

Tijdens een (dreigend) watertekort wordt gewerkt conform de bestaande Organisatie voor waterbeheer en crisismangement watertekort en droogte, zoals beschreven in het Landelijke Draaiboek Waterverdeling en Droogte dat regelmatig wordt geactualiseerd en te vinden is op www.helpdeskwater.nl. Hoe HHNK is georganiseerd tijdens een (dreigend) watertekort en wat de rolverdeling is wordt beschreven in het Calamiteitendraaiboek Droogte Watersystemen en het Draaiboek Droogte Waterkeringen van HHNK.

3 Strategie Waterverdeling

In onderstaande Tabel 2 is de HHNK Strategie Waterverdeling samengevat. De strategie richt zich op de waterverdeling en waterbesparing bij gebruiksfuncties in de categorieën 3 en 4 van de verdringingsreeks bij een dreigend of feitelijk watertekort. Het betreft de maatregelen tot aan de rode lijn in de tabel waarmee voor HHNK een besparing gepaard gaat van 78%. Bij kortingen in de categorieën 1 en 2 is sprake van een landelijke crisis watertekort (zie paragraaf 2.3), waarbij de nationale crisisstructuur leidend is en niet de waterbeheerder. Daarom worden in deze HHNK strategie alleen de maatregelen 1 tot en met 15 nader beschreven.

De strategie omvat een explicitering van subcategorieën 4.1 en 4.2 (ten opzichte van de verdringingsreeks in paragraaf 2.2 figuur 2) waarmee de rangorde voor watergebruiksfuncties in het beheergebied van het hoogheemraadschap nader is gedetailleerd.

Tabel 2: maatregelvolgorde Strategie Waterverdeling HHNK

Maatregelen Strategie Waterverdeling		Categorie verdringingsreeks	Niveau opschaling IJsselmeer-gebied	Niveau opschaling HHNK	watervraag HHNK (m ³ /s)	watervraag RDO-noord (m ³ /s)			
0 Geen maatregelen van kracht		n.v.t.							
VOLGORDE MAATREGELEN	1 Schutbeperkingen op zout buitenwater	4.5	Niveau 1a dreigend watertekort	Alertfase	0	15,8			
	2 Sluiten vispassages naar zout buitenwater	4.5							
	3 Schutbeperkingen op brak buitenwater	4.5	Niveau 1b dreigend watertekort	Alarmfase 1	0	40			
	4 stoppen doorspoelen anders dan tegen zoutindringing (n.v.t. voor HHNK)	4.4							
	5 Onttrekkingsverbod voor beregening maïs / gras en landbouwgewassen met opbrengst minder dan 2.000 euro per hectare	4.3	niveau 2 Feitelijk Watertekort	Alarmfase 2	1,8	10			
	6 Onttrekkingsverbod voor inundatie van gewaspercelen	4.2.5			11,8	32,8			
	7 Onttrekkingsverbod voor beregening landbouwgewassen met opbrengst van 2.000 tot 10.000 euro per hectare	4.2.4							
	8 Stoppen doorspoelen tegen zoutindringing	4.2.3							
	9 Onttrekkingsverbod voor beregening landbouwgewassen met opbrengst meer dan 10.000 euro per hectare en glastuinbouw	4.2.2							
	10 Onttrekkingsverbod voor stedelijk watergebruik	4.2.1							
	11 Stoppen peilhandhaving overige gebieden (zijnde gebieden buiten categorie 1 en buiten stedelijk gebied of prioritaire KRW gebieden)	4.1.3					Alarmfase 3	12,2	58,1
	12 Stoppen peilhandhaving stedelijk gebied	4.1.2							
	13 Stoppen peilhandhaving prioritaire gebieden KRW	4.1.1							
	14 Onttrekkingsverbod voor 'tijdelijke beregening kapitaalintensieve gewassen'	3.2			5	14,1			
	15 Onttrekkingsverbod voor industrieel proceswater	3.1	0,3	2,1					
16 Energievoorziening	2.2	Niveau 3 Nationaal Watertekort	Alarmfase 4	0,6	0,6				
17 Drinkwatervoorziening	2.1			0	48,5				
18 Natuur onomkeerbare schade	1.3			0	7,3				
19 Klink en zetting	1.2			6,1	27,1				
20 Waterkeringen	1.1			2,1	152,1				

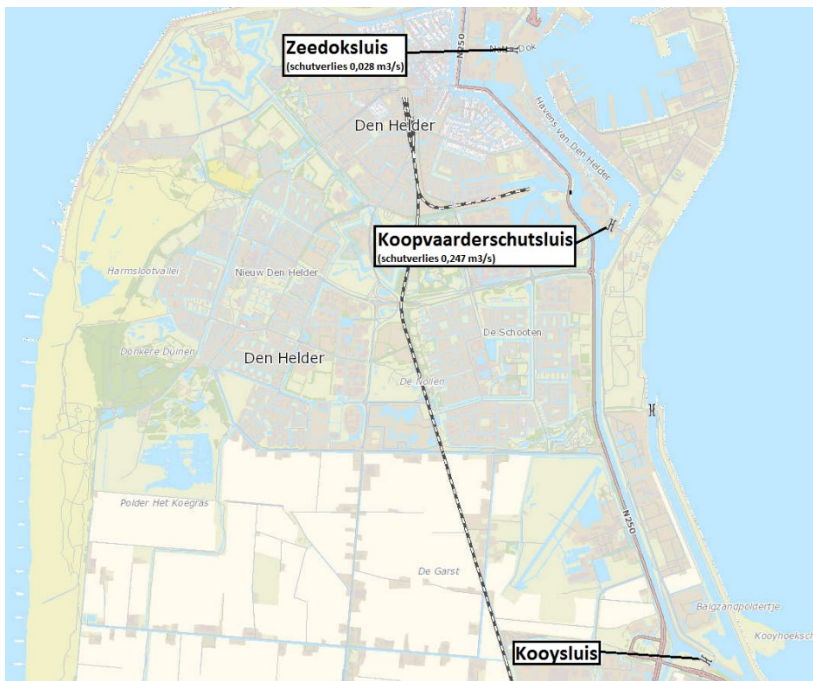
De HHNK watervraag telt, conform de bestuursovereenkomst op tot 40 m³/s. Door de waterbeheerders zullen bij een dreigend en feitelijk watertekort maatregelen worden genomen in de categorieën 3 en 4 om zoet water te besparen en te verdelen over de verschillende gebruiksfuncties. In de onderstaande paragrafen worden de maatregelen toegelicht in de volgorde waarin ze ook aan de orde zullen komen bij de inwerkingtreding van de verdringingsreeks. Daarbij zal vooral bij de maatregelen 6 tot en met 9 en 14 maatwerk en overleg de norm zijn (zie ook paragraaf 4.2).

3.1 Maatregel 1: Schutbeperkingen op zout buitenwater

In een situatie van een dreigend watertekort zullen als eerste maatregelen worden genomen die leiden tot waterbesparing. Door alleen met een volle kolk en dus minder vaak te schutten bij de sluisen tussen zoute en zoete watersystemen wordt de zoutindringing in het gebied sterk verminderd. Bij invoering van het hierboven beschreven economische schutregime is minder water nodig voor doorspoeling voor verziltingsbestrijding. Aangezien deze besparing van tevoren niet goed kan worden ingeschat staat de totale watervraag voor doorspoeling onder maatregel 8.

Het economisch schutregime is in eerste instantie van toepassing op de recreatievaart. Omdat, zeker voor de beroepsvaart, de belangen aanzienlijk zijn, blijft voor de beroepsvaart het schutregime in eerste instantie ongewijzigd. Pas vanaf de situatie van een feitelijk watertekort (landelijk opschalingsniveau 2) geldt ook voor de beroepsvaart dat alleen bij een volle kolk wordt geschut. Schutbeperkingen worden ingevoerd bij de Koopvaardersschutsluis en de Zeedoksluis te Den Helder (zie ook figuur 3). Het schutregime zal overlegd worden met de provincie, die verantwoordelijk is. Het schutten tussen zoete watersystemen draagt bij aan alle andere functies waarvoor water ingelaten wordt en blijft om die reden zonder beperkingen. Uitzondering daarop vormt de Kooylsuis tussen de Amstelmeerboezem en de Schermerboezem. Omdat de Amstelmeerboezem ter plaatse van de Kooylsuis aanmerkelijk brakker is dan de Schermerboezem, wordt ook bij de Kooylsuis gelijktijdig met de Zeedoksluis en Koopvaardersschutsluis een economisch schutregime ingesteld.

Figuur 3: Locatie Kooylsuis, Zeedoksluis en Koopvaardersschutsluis.

3.2 Maatregel 2: Sluiten vispassages naar zout buitenwater

Voor het beperken van de zoetwatervraag zijn alleen de vispassages tussen zoet binnenwater en zout buitenwater relevant. Het water uit lokstromen van vispassages tussen zoete watersystemen hoeven niet gestopt te worden ten behoeve van waterbesparing. De vispassages van het

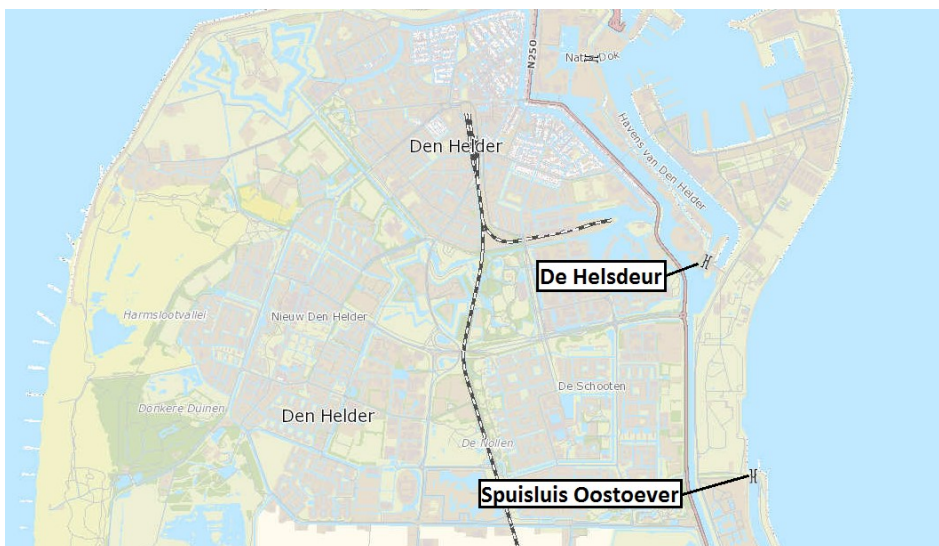

hoogheemraadschap naar zout buitenwater werken niet met lokstroompompen, maar hebben een permanente opening (Helsdeur) en een langere openingstijd van de spuikoker (Oostoever) zie ook figuur 4.

De vispassages worden over het algemeen alleen gebruikt in de trekperiodes:

- De intrek loopt van ca. 15 februari tot eind juni;
- De uittrek loopt van ca. 1 september tot 1 december.

De qua watervraag kritische maanden juli en augustus vallen dus sowieso buiten de trekperiodes. De migratie in het najaar wordt in gang gezet door afnemende watertemperatuur en toenemende afvoeren. Voor zover vispassages open staan worden zij dichtgezet gedurende de situatie van een dreigend watertekort (opschalingsniveau 1). Als dat buiten de kritische watervraagperiode van de gebruiksfuncties valt, wordt afgewogen in hoeverre sprake moet zijn van een sluiting dan wel een beperkte opening van de vispassages van zoete naar zoute watersystemen.

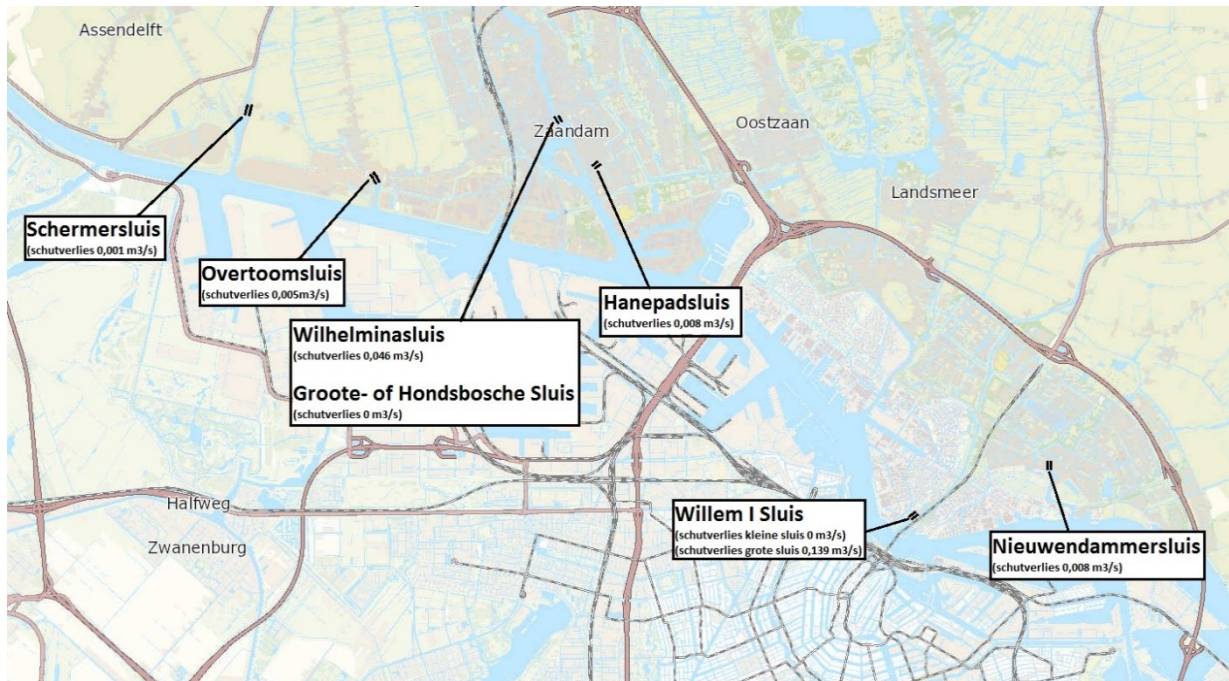
Figuur 4: Locatie vispassages Helsdeur en Oostoever.

3.3 Maatregel 3: Schutbeperkingen op brak buitenwater

In een situatie van een feitelijk watertekort zullen, als EGV-metingen (chloride) daartoe aanleiding geven, ook aan de zuidzijde van het beheergebied schutbeperkingen worden ingesteld van en naar het Noordzeekanaal. Daarbij ligt de prioriteit bij de sluisen met de grootste schutverliezen (oppervlak sluisloek maal peilverschil maal aantal schuttingen per tijdseenheid).

Instellen van een schutregime zal overlegd worden met de provincie, Rijkswaterstaat en buurwaterschappen. Het schutten tussen zoete watersystemen draagt bij aan alle andere functies waarvoor water ingelaten wordt en blijft om die reden zonder beperkingen.

Naar aanleiding van de droogteperiode 2018 is een nader onderzoek gestart voor de inrichting van een meetnet monitoring zoutindringing HHNK en de ontwikkeling van sturingsparameters daarvoor zowel aan de noordzijde als aan de zuidzijde van het beheergebied van HHNK (vaste land).

Figuur 5: Locatie sluisen van en naar het Noordzeekanaal.

3.4 Maatregel 4: Stoppen doorspoelen anders dan tegen zoutindringing

Het reguliere doorspoelen binnen het beheergebied van het heemraadschap vraagt netto geen water en is geen deel van de strategie. Het doorspoelen voor het terugdringen van de zouttong bij Den Helder valt onder maatregel 8 in paragraaf 3.8.

3.5 Maatregel 5: Onttrekkingsverbod voor beregening maïs / gras en landbouwgewassen met opbrengst minder dan 2.000 euro per hectare

Naarmate de droogteperiode aanhoudt en de waterstanden op het IJsselmeer en Markermeer dalen, komen op zeker moment ook onttrekkingsverboden voor de facilitering van gebruiksfuncties in de land- en tuinbouw (beregening) aan de orde. Het betreft onttrekkingsverboden vanuit oppervlaktewater voor beregening. Onder beregening valt tevens druppelirrigatie. Om te bepalen in welke volgorde voor gewassen een onttrekkingsverbod moet worden opgelegd hanteert het hoogheemraadschap de NSO-typering² van de Universiteit Wageningen (WUR) als landelijk beschikbare objectieve bron voor gewasopbrengst per hectare. De onderstaande tabel 3 toont de indeling van de land- en tuinbouwgewassen naar gewasopbrengst in drie groepen in volgorde van onttrekkingsverbod en de bijhorende watervraag per gewasgroep op RDO-noord-niveau (zie ook bijlage 3). De glastuinbouw valt hier ook onder.

² NSO-typering is de Nederlandse variant van de Europese bedrijfstypering die gebaseerd is op de Standaardopbrengst (SO). Elk bedrijf met landbouwactiviteiten wordt hiermee ingedeeld in één specifiek bedrijfstype. De indeling is in gebruik sinds 2010 en is teruggerekend in databestanden vanaf 2000.

Tabel 3: Indeling landbouwgewassen in volgorde van onttrekkingsverbod bij watertekort

Groep landbouwgewassen	Opbrengst per ha volgens NSO-typing WUR	Categorie HHNK verdringingsreeks	Oppervlak in beheergebied HHNK (ha) 2022*
Laag renderend	< € 2.000	4.3	81.000
Gemiddeld renderend	€ 2.000 - € 10.000	4.2.4	8.000
Hoog renderend	> € 10.000	4.2.2	27.000

* Oppervlakken afgerond op 1000 hectare

Bij het instellen van een onttrekkingsverbod is het belangrijk dat de waterbeheerders van RDO-Noord gezamenlijk optrekken. De strategie is om in onderling overleg in RDO-noord-verband achtereenvolgens onttrekkingsverboden in te stellen voor de genoemde drie gewasgroepen, m.u.v. gewassen die onder categorie 3.2 vallen.

Voor een select aantal landbouwgewassen en gebruikers kan namelijk via categorie 3.2 een uitzondering gelden waardoor zij langer in aanmerking komen voor water. Zie paragraaf 4.2 en maatregel 13.

3.6 Maatregel 6: Onttrekkingsverbod voor inundatie van gewaspercelen

Maatregel 6 betreft een verbod op wateronttrekking ten behoeve van inundatie voor de land- en tuinbouw. Inundatie vindt plaats vanwege de bestrijding van aaltjes in de ondergrond.

3.7 Maatregel 7: Onttrekkingsverbod voor beregening landbouwgewassen met opbrengst van 2.000 tot 10.000 euro per hectare

Zie paragraaf 3.5 (maatregel 5).

3.8 Maatregel 8: Stoppen doorspoelen tegen zoutindringing

Het betreft hier het terugdringen van de zouttong bij Den Helder. Wanneer deze maatregel aan de orde komt, is het niet meer mogelijk de noordelijke Schermerboezem ten zuiden van de Kooijbrug op een streefwaarde van 600 mg chloride / liter (afgeleid uit EGV-meting) te houden. Het doorspoelen wordt onder categorie 4.2 zolang mogelijk van water bediend, zodat de landbouwfuncties dan gebruik kunnen maken van zoet water. Met name voor de bollenteelt direct ten zuiden van Den Helder is dit kritisch.

De streefwaarde van 600 mg chloride / liter wordt gehanteerd aan de noordzijde van het beheergebied van het hoogheemraadschap en geldt ook voor de Ulkesluis en het Wieringerrandkanaal.

Figuur 6: doorspoeling Schermerboezem

3.9 Maatregel 9: Onttrekingsverbod voor beregening landbouwgewassen met opbrengst meer dan 10.000 euro per hectare en glastuinbouw

Zie paragraaf 3.5 (maatregel 5).

3.10 Maatregel 10: Onttrekingsverbod voor stedelijk watergebruik

Maatregel 10 betekent een stop op het stedelijk watergebruik. Dit betreft tuinen, volkstuinten, plantsoenen en sportvelden.

3.11 Maatregel 11: Stoppen Peilhandhaving overige gebieden

Zodra maatregel 11 aanbreekt zal er worden gekort op de peilhandhaving in de gebieden die vallen onder categorie 4.1.3 weergegeven op figuur 7 (de kaart is nog in ontwikkeling, zie voor grotere weergave en toelichting bijlage 4). Dit betekent dat het peil in deze gebieden zal uitzakken en afhankelijk van de duur van de situatie geheel kan wegvallen. Het gaat hier om de peilhandhaving in gebieden die buiten categorie 1, categorie 4.1.2 en categorie 4.1.1 van de verdringingsreeks vallen. Gewassen/gebruikers onder categorie 3.2 zullen hier geen water mogen onttrekken.

3.12 Maatregel 12: Stoppen Peilhandhaving stedelijk gebied

Zodra maatregel 12 aanbreekt zal er worden gekort op de peilhandhaving in de stedelijke gebieden die vallen onder categorie 4.1.2, weergegeven op figuur 7 (de kaart is nog in ontwikkeling, zie voor grotere weergave en toelichting bijlage 4). Dit betekent dat het peil in deze gebieden zal uitzakken en afhankelijk van de duur van de situatie geheel kan wegvallen. Gewassen/gebruikers onder categorie 3.2 zullen hier geen water mogen onttrekken.

Figuur 7: Peilhandhaving in de verdringingsreeks³

³ De nog nader uit te zoeken peilgebieden zullen voorafgaand aan de terinzagelegging beoordeeld worden en ingedeeld in de categorieën 1 of 4.1 van de verdringingsreeks

3.13 Maatregel 13: Stoppen Peilhandhaving prioritaire gebieden KRW

Zodra maatregel 13 aanbreekt moet er worden gekort op de peilhandhaving in de prioritaire gebieden KRW die vallen onder categorie 4.1.1, weergegeven op figuur 7 (de kaart is nog in ontwikkeling, zie voor grotere weergave en toelichting bijlage 4). Dit betekent dat het peil in deze gebieden zal uitzakken en afhankelijk van de duur van de situatie geheel kan wegvallen. Gewassen/gebruikers onder categorie 3.2 zullen hier geen water mogen onttrekken.

3.14 Maatregel 14: Onttrekkingsverbod voor 'tijdelijke beregening kapitaalintensieve gewassen'

Zodra maatregel 14 in werking treedt zullen onttrekkingsverboden gelden voor beregening van de kapitaalintensieve gewassen en gebruikers die onder categorie 3.2 vallen.

3.15 Maatregel 15: Onttrekkingsverbod voor industrieel proceswater

Onder maatregel 15 wordt water bespaard door te korten op het kleinschalig hoogwaardig gebruik van oppervlaktewater als industrieel proceswater.

4 Communicatie, draaiboek Droogte en Adviescommissie Landbouw

4.1 Communicatie en draaiboek Droogte

Communicatie is een essentieel onderdeel van de strategie, aangezien het korten van de watervraag een aanzienlijke impact heeft op grote groepen mensen. De interne en externe communicatie en samenwerking vormen de basis voor de uitrol van de strategie. Voor de uitvoering van de strategie hanteert HHNK het draaiboek Droogte. Het draaiboek is het verlengstuk van de strategie. De strategie beschrijft wat er dient te gebeuren in het geval van een (dreigend) watertekort. De draaiboeken beschrijven hoe het hoogheemraadschap dat omzet in handelingen, hoe de organisatie bij (dreigend) watertekort is geregeld (bv. beschikbare capaciteit per organisatieonderdeel), op welke wijze intern en extern overleg plaats vindt en op welke wijze er intern en extern gecommuniceerd wordt.

Een tweetal aspecten is extra relevant:

- 1) De communicatie richting watergebruikers in het stedelijk gebied en het samen optrekken met gemeenten en drinkwaterbedrijf PWN. Het betreft de maatregelen 10 en 12 (stoppen stedelijk watergebruik en stoppen peilhandhaving stedelijk gebied) waarvan de eerstgenoemde naar inschatting beperkt handhaafbaar is. Daarom dient er in de planning van communicatie extra aandacht te zijn voor bewustwording en de communicatie richting bewoners. Waarbij de boodschap al in een vroeg stadium zal gaan over het belang van water besparen en een eventueel verbod, maar ook om het zuinig omgaan met kraanwater omdat een hoger verbruik van kraanwater tot grote problemen kan leiden voor de leveringszekerheid van drinkwater.
- 2) De communicatie met land- en tuinbouwers. Het is van belang om de verdringingsreeks zo behapbaar mogelijk én via voldoende communicatiekanalen onder de aandacht te brengen bij agrariërs. De wijzigingen rondom peilhandhaving, inclusief waar wel/niet water te onttrekken en mogelijke rijafstanden, zijn een goed voorbeeld van een onderwerp dat om een goede uitleg vraagt, zodat ondernemers weten waar ze aan toe zijn mocht zich een droogtesituatie voordoen. Daarin zullen ook de vertegenwoordigers van de agrarische sector een belangrijke rol vervullen. Door hun achterban te helpen informeren zullen meer agrariërs kennis nemen van de maatregelen en de impact hiervan op hun bedrijf.

4.2 Adviescommissie Landbouw

Categorie 3.2 'Tijdelijke beregening Kapitaalintensieve Gewassen' van de verdringingsreeks biedt waterbeheerders de mogelijkheid om – onder een aantal voorwaarden – een specifieke selectie van gewassen/gebruikers langer van water te voorzien. Oftewel een uitzonderingscategorie op de onttrekkingsverboden die onder categorie 4 gaan gelden bij aanzienlijke droogte.

De (wettelijke) spelregels zijn dat het moet gaan om uitzonderingssituaties waarbij middels een kortdurende en beperkte gift water (beregening) zoveel mogelijk sociaal-economische impact wordt voorkomen. In het geval van HHNK is 5 m³/s beschikbaar voor de tijdelijke beregening van kapitaalintensieve gewassen in categorie 3.2. Om een zorgvuldige afweging te maken ten aanzien van de gewassen/gebruikers die gebruik kunnen maken van dit beschikbare water, werkt het hoogheemraadschap met een Adviescommissie Landbouw. Deze commissie bestaat uit landbouwexperts die in ieder geval bij de start van het droogteseizoen en gedurende het

droogteseizoen advies uitbrengt aan HHNK over de invulling van categorie 3.2 (zie bijlage 5 Proces Adviescommissie Landbouw). De Adviescommissie zal ook na afloop van het droogteseizoen bijeenkomen voor een evaluatie. Eveneens kan de Adviescommissie HHNK adviseren over de onderlinge volgorde van categorie 4.2.5 (maatregel 6) tot en met 4.2.2 (maatregel 9), aangezien dit allemaal landbouwmaatregelen betreft.

De Adviescommissie werkt met een aantal standaard informatiebronnen, zoals het NSO voor representatieve prijsinformatie, de BRP en BGT voor meest recente perceelsinformatie, en een overzicht van of en wanneer een gewas een watervraag heeft. Hierbij speelt de landbouwsector een belangrijke adviserende rol in het interpreteren van de objectieve bronnen met hun kennis over de actuele praktijksituatie. Dit draagt bij aan een open en transparante relatie met de landbouwsector, ook bij moeilijke besluiten als een onttrekkingsverbod. In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van de meest recente informatie uit de BRP over arealen per gewas in het beheergebied van HHNK en de drie opbrengstcategorieën gebaseerd op NSO.

De Adviescommissie bestaat uit landbouwexperts ondersteund door het hoogheemraadschap. Vanuit de landbouwsector nemen de Land- en Tuinbouworganisatie Noord (LTO), Hollands Agrarisch Jongeren Kontakt (HAJK), Nederlandse Akkerbouw Vakbond (NAV), Nederlandse Fruitteeltorganisatie kring Noord (NFO), Glastuinbouw NL regio Noord-Holland-Noord, Agrarische Natuurvereniging Water Land en Dijken (WL&D), Nederlandse Melkveehouders Vakbond Noord-Holland (NMV) en de Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollenteelt (KAVB).

De Adviescommissie is in het voorjaar van 2023 van start gegaan om gedurende het droogteseizoen '23 de eerste ervaringen op te doen. Het proces met de Adviescommissie is beschreven in bijlage 5.

Uitgangspunten voor categorie 3.2

Bij het in werking treden van categorie 3.2 worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Waar geen peil gehandhaafd wordt, is onttrekking verboden. Peilhandhaving vindt plaats per peilgebied.
- Watervragers die nog bediend worden moeten hun water onttrekken uit peilgebieden die nog wel op peil worden gehouden niet zijnde dijksloten, hoogwaterzones of stedelijk gebied. Het gaat hier om gebruikers die onder categorie 3.2 vallen, zij kunnen te maken krijgen met rijafstanden indien het nabijgelegen peil niet gehandhaafd wordt.
- Watergebruikers moeten zich realiseren dat in categorie 3.2 geen water meer gebruikt wordt voor doorspoeling tegen verzilting, want daarvoor is onvoldoende water beschikbaar. Ondernemers die nog water mogen onttrekken moeten extra alert zijn op de waterkwaliteit.

De kaart in bijlage 4 toont waar en wanneer het peil wel/niet wordt gehandhaafd.

Bijlage 1 Wijzigingen ten opzichte van Strategie 2018

Watervraag	Onderdeel	Categorie HHNK Strategie 2018	Categorie HHNK Strategie 2024
Peilhandhaving	Peilhandhaving	1	1 4.1
Bijzondere watervragers	PWN	2	2
	ECN	3	2
	Proceswater ontwikkelingen Wieringermeer	3	3
Doorspoeling	Terugdringen zouttong bij Den Helder	3	4.2
Facilitering gebruiksfuncties	Glastuinbouw	3	4.2
	Landbouw kapitaalintensief (meer dan € 10.000 per hectare gewasopbrengst)	3	4.2
	Landbouw (€ 2.000 tot € 10.000 per hectare gewasopbrengst)	4	4.2
	Landbouw (tot € 2.000 per hectare gewasopbrengst)	4	4.3
	Stedelijk gebied (tuinen / volkstuinen / plantsoenen / sportvelden)	3	4.2

Met de vaststelling van de bestuursovereenkomst en Provinciale Omgevingsverordening en deze nieuwe Strategie Waterverdeling geldt dat op onderdelen eerder zal worden gekort om water te besparen. De belangrijkste wijzigingen:

- Peilhandhaving: een aanzienlijk deel van de peilhandhaving verschuift naar categorie 4.1. Peilhandhaving in veengebieden, waterafhankelijke natuurgebieden en boezemwateren en sloten van belang voor dijken (waterveiligheid) blijft in categorie 1. In de Strategie Waterverdeling uit 2018 heeft het hoogheemraadschap de ruimte die er was voor interpretatie zo ingevuld dat alle peilhandhaving onder categorie 1 viel, als zijnde randvoorwaardelijk. Met de vaststelling van de bestuursovereenkomst en Provinciale Omgevingsverordening is op dit vlak scherper duidelijk geworden dat niet alle peilhandhaving onder categorie 1 valt.
- Doorspoelen tegen zoutindringing verschuift van categorie 3 naar 4.2.
- Water voor de kapitaalintensieve landbouw en glastuinbouw verschuift van categorie 3 naar 4.2.
- Stedelijk watergebruik verschuift van categorie 3 naar 4.2.

Bijlage 2 Achtergrondinformatie watervraag en Bestuursovereenkomst

De watervraag is afhankelijk van vele factoren, zoals verdamping, temperatuur, grondgebruik, grondsoort, tijdstip in het seizoen, windkracht en het gehanteerde klimaatscenario. Voor het beheergebied van het hoogheemraadschap is de watervraag al diverse malen in voorgaande studies gekwantificeerd. De eerdere studies laten een forse spreiding zien in uitkomsten. In voorliggende strategie waterverdeling hanteren we de watervraag conform onderstaande tabel, zoals die in het kader van de bestuursovereenkomst IJsselmeergebied is bepaald. De getallen in onderstaande tabel zijn kubieke meters per seconde.

Watervraagtabel 2021 met correctie obv werkafspraken - jaar		Fryslân	HHNK	H&A	RWS MN	NZV	V&V	VS	AGV	WDOOD	ZZL	Totaal
1.1a	Peilhandhaving van het hoofdsysteem, voor zover dat nodig is voor het garanderen van de veiligheid en het voorkomen van onomkeerbare schade (buffer rijkswateren)				135,1							135,1
1.1b	Peilhandhaving van het hoofdsysteem, voor zover dat nodig is voor het garanderen van de veiligheid en het voorkomen van onomkeerbare schade (boezems regionale wateren)	10,5	2,1	1,0		2,7	-	0,1	0,2	0,3	-	17,0
1.2	Peilhandhaving van alle veengebieden, zowel landelijk als stedelijk gebied, ter voorkoming van klink en zetting van de bodem en schade aan bebouwing en infrastructuur als gevolg van aantasting van de fundering	4,3	6,1	6,7	-	0,6	1,1	2,0	0,9	5,3	0,1	27,1
1.3	Peilhandhaving van alle kwetsbare natte natuur*	0,3	0,0	0,3	-	0,0	0,1	-	6,5	0,0	0,0	7,3
2.1	Onttrekking en eventuele doorspoeling ten behoeve van de drinkwatervoorziening	-	-	1,0	44,0	-	-	-	3,5	-	-	48,5
2.2	Doorspoeling voor koeling van elektriciteitscentrales	-	0,6	-	-	-	-	-	-	-	-	0,6
3.1	Gebruik van proceswater	-	0,3	1,7	-	-	-	0,1	-	-	-	2,1
3.2	Reservering Tijdelijke beregening kapitaalintensieve teelten**	2,1	5,0	1,6	-	1,5	0,0	0,2	0,0	0,3	3,4	-
4.1	Peilhandhaving	11,0	12,2	14,2	-	4,7	1,0	1,1	1,8	9,1	2,8	58,1
4.2	Doorspoelen en onttrekken voor beregening akkerbouw	7,0	16,8	5,3	-	5,1	0,0	0,6	0,0	0,9	11,3	46,9
4.3	Onttrekken voor beregening gras/mais	4,2	1,8	0,8	-	0,3	0,0	0,1	0,0	0,9	2,0	10,0
4.4	Doorspoelen	-	-	-	40,0	-	-	-	-	-	-	40,0
4.5	Overige onttrekkingen	5,8	-	-	10,0	-	-	-	-	-	-	15,8
Totaal		43,1	40,0	31,0	229,1	13,5	2,3	4,0	12,9	16,5	16,3	408,6

*De provincie Noord-Holland werkt aan een nieuwe kaart voor de categorie 1.3 waarop de kwetsbare natuurgebieden (natuurdoeltypen) staan die te maken krijgen met onomkeerbare schade als het peil niet wordt gehandhaafd. De watervraag voor HHNK in de categorie 1.3 is momenteel 0,0 kubieke meter per seconde.

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Ontwerpstrategie Waterverdeling

Pagina
25 van 34

Datum
december 2023

Registratienummer
23.1107501

**HHNK maakt met behulp van een advies van de adviescommissie Landbouw een nadere en bredere interpretatie van de term kapitaalintensieve teelten / gewassen.

Bijlage 3 Gewassen in beheergebied HHNK

Onderstaande lijst toont de drie categorieën van gewassen uit paragraaf 3.5 die is gemaakt op basis van de meest recente getallen voor de BRP, NSO-typing en KWIN. De kleuren duiden de drie categorieën aan (<2.000 euro opbrengst per ha BLAUW, 2000-10.000 euro opbrengst per ha WIT, >10.000 euro opbrengst per ha GROEN).

Gewassen beheergebied Hollands Noorderkwartier	Gewascodes (RVO)	Oppervlak [ha] (BRP 2022)	Categorie verdringings reeks
Aardappelen, poot NAK	2015	6487	4.2.2
Aardbeien op stellingen, productie	2706	5	
Aardbeien open grond, productie	2702	1	
Aardbeien open grond, zaden en opkweekmateriaal	2703	1	
Amaryllis, bloembollen en -knollen	1007	11	
Andijvie, productie	2708	14	
Appelen. Aangeplant lopende seizoen.	1095	19	
Appelen. Aangeplant voorafgaande aan lopende seizoen.	1096	77	
Asperges, oppervlakte die productie oplevert	2710	8	
Bessen, blauwe	1869	3	
Bessen, rode	2325	3	
Blauw druifje, bloembollen en -knollen	1015	151	
Blauw druifje, overige bloemkwekerijgewassen	1013	2	
Bloemkool, winter, productie	2795	193	
Bloemkool, zomer, productie	2797	1072	
Bloemkool, zomer, zaden en opkweekmateriaal	2798	9	
Bloemzaden open grond	174	13	
Boerenkool, productie	2715	53	
Bos- en haagplanten, open grond,	1067	0	
Bospeen, zaden en opkweekmateriaal	2718	3	
Broccoli, productie	2719	728	
Broccoli, zaden en opkweekmateriaal	2720	4	
Buxus, open grond,	1068	16	
Chinese kool, productie	2721	3	
Chrysan, overige bloemkwekerijgewassen	1039	0	
Courgette, productie	2723	0	
Dahlia, bloembollen en - knollen	997	68	
Dahlia, overige bloemkwekerijgewassen	964	0	
Frambozen	2326	0	
Gladiool, bloembollen en - knollen	998	28	

Gladiool, overige bloemkwekerijgewassen	967	39
Groenten bloembollen en fruit onder glas		1080
Hyacint, bloembollen en - knollen	999	909
Hyacint, overige bloemkwekerijgewassen	970	27
Iris, bloembollen en -knollen	1000	153
Iris, overige bloemkwekerijgewassen	973	30
Kersen, zoet	2328	12
Kerstbomen	796	0
Knoflook	1021	114
Knolvenkel/venkel, productie	2727	0
Komkommer, productie	2729	0
Koolrabi, productie	2739	0
Krokus, bloembollen en - knollen	1001	218
Kroten/rode bieten, productie	2741	221
Kroten/rode bieten, zaden en opkweekmateriaal	2742	12
Kruiden, productie	2743	16
Lelie, bloembollen en -knollen	1002	958
Lelie, overige bloemkwekerijgewassen	979	15
Narcis, bloembollen en -knollen	1003	1014
Narcis, overige bloemkwekerijgewassen	982	0
Notenbomen	2645	1
Overig kleinfruit (zoals kruisbessen, kiwi's)	1874	2
Overige bloemen, bloembollen en -knollen	1006	677
Overige bloemen, droogbloemen	992	3
Overige bloemen, overige bloemkwekerijgewassen	991	114
Overige niet genoemde bladgewassen, zaden en opkweekmateriaal	2792	2
Overige niet genoemde groenten, productie	2793	58
Overige niet genoemde groenten, zaden en opkweekmateriaal	2794	6
Overige pit- en steenvruchten (zoals perziken, tafeldruiven)	1100	0
Pastinaak, productie	1023	29
Peren. Aangeplant lopende seizoen.	1097	35
Peren. Aangeplant voorafgaande aan lopende seizoen.	1098	585
Peterselie, productie	1037	4
Peulen, productie	2747	0
Pioenroos, bloembollen en -knollen	1027	139
Pioenroos, droogbloemen	1026	3
Pioenroos, overige bloemkwekerijgewassen	1025	724

Prei, winter, productie	2799	0
Prei, winter, zaden en opkweekmateriaal	2800	1
Prei, zomer, productie	2801	2
Pronkbonen, productie	2751	0
Pruimen	1870	14
Raapstelen, productie	2753	0
Rabarber, productie	2755	0
Rodekool, productie	2759	312
Rozenstruiken (incl, zaailingen en onderstammen), open grond,	1073	3
Savooiekool, productie	2761	5
Selderij, bleek- en groen-, productie	2765	14
Sierconiferen, open grond,	1074	3
Sierheesters en klimplanten, open grond,	1075	0
Sierheesters en klimplanten, pot- en containerveld,	1089	4
Sierui, bloembollen en -knollen	1012	196
Sierui, overige bloemkwekerijgewassen	1010	8
Sla, ijsberg-, productie	2767	336
Sla, ijsberg-, zaden en opkweekmateriaal	2768	0
Sla; overig, productie	2771	100
Sla; overig, zaden en opkweekmateriaal	2772	12
Sla; radicchio rosso, productie	2769	11
Snijgroen	1876	1
Spinazie, zaden en opkweekmateriaal	2774	163
Spitskool, productie	2775	392
Spruitkool/spruitjes, productie	2777	108
Spruitkool/spruitjes, zaden en opkweekmateriaal	2778	2
Trek- en besheesters, open grond,	1076	10
Trek- en besheesters, pot- en containerveld,	1090	2
Tulp, bloembollen en -knollen	1004	6651
Tulp, overige bloemkwekerijgewassen	985	14
Vaste planten, open grond,	1080	109
Vaste planten, pot- en containerteelt,	1094	7
Vruchtbomen, overig, open grond,	1079	3
Waspeen, zaden en opkweekmateriaal	2784	9
Wijndruiven	1099	5
Winterpeen, productie	2785	424
Winterpeen, zaden en opkweekmateriaal	2786	12
Witlofwortel, zaden en opkweekmateriaal	2788	3
Witte kool, productie	2789	1172
Witte kool, zaden en opkweekmateriaal	2790	15

Wortelpeterselie	1036	1	4.2.4
Zantedeschia, bloembollen en -knollen	1005	347	
Aardappelen, consumptie	2014	1935	
Aardperen	1949	2	
Agrarisch natuurmengsel	1926	227	
Bieten, suiker-	256	3627	
Bieten, voeder-	257	99	
Bonen, tuin- (droog te oogsten) (geen consumptie)	853	2	
Bonen, tuin- (groen te oogsten)	854	0	
Cichorei	511	18	
Facelia	3508	42	
Graszoden	1921	47	
Knolselderij, productie	2725	365	
Maïs, suiker-	814	0	
Overige akkerbouwgewassen	1925	53	
Pompoen, productie	2735	51	
Quinoa	1022	5	
Stamsperziebonen (=stamslabonen), productie	2779	18	
Uien, poot- en plant- (incl. sjalotten)	1931	438	
Uien, zaai-	262	1148	
Vlas, vezel-	3736	22	
Waspeen, productie	2783	86	
Witlofwortel, productie	2787	70	
Aardappelen, bestrijdingsmaatregel AM	2025	47	
Bladkool	3502	25	
Bladrammenas	3504	47	
Blauwmaanzaad	247	30	
Bonen, veld- (onder andere duiven-, paarden-, wierbonen)	311	198	
Bos zonder herplantplicht	863	2	
Bos, blijvend, met herplantplicht	1936	8	
Engels raaigras	3506	158	
Erwten (droog te oogsten)	308	9	
Gerst, winter-	235	276	
Gerst, zomer-	236	1074	
Grasland, blijvend	265	35829	
Grasland, natuurlijk. Areaal met een natuurbeheertype dat overwegend voor landbouwactiviteiten-GLB wordt gebruikt	336	1813	
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie landbouw.	331	5494	
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie natuur.	332	346	

Grasland, tijdelijk	266	18774
Graszaad	383	647
Haver	238	56
Italiaans raaigras	3512	26
Japanse haver	670	445
Kapucijners (en grauwe erwten)	241	7
Karwijzaad (oogst dit jaar)	246	6
Klaver, witte	3524	27
Koolzaad, zomer (incl. boterzaad)	1923	19
Luzerne	258	989
Mais, snij-	259	3732
Natuurterreinen (incl. heide)	335	4773
Onbeteelde grond vanwege een teeltverbod/ontheffing	2300	3
Overige granen	2652	15
Overige groenbemesters, niet-vlinderbloemige-	427	59
Overige groenbemesters, vlinderbloemige-	426	9
Raketblad (aaltjesvanggewas)	671	2
Rand, grenzend aan blijvend grasland of een blijvende teelt, hoofdzakelijk bestaand uit blijvend gras	333	7
Rand, grenzend aan blijvend grasland of een blijvende teelt, hoofdzakelijk bestaand uit een ander gewas dan gras	344	2
Rand, grenzend aan blijvend grasland of een blijvende teelt, hoofdzakelijk bestaand uit tijdelijk gras	370	4
Rand, grenzend aan bouwland, hoofdzakelijk bestaand uit blijvend gras	334	2
Rand, grenzend aan bouwland, hoofdzakelijk bestaand uit een ander gewas dan gras. (EA: beheer)	3803	19
Rand, grenzend aan bouwland, hoofdzakelijk bestaand uit een ander gewas dan gras. (EA: onbeheerd)	3804	85
Rand, grenzend aan bouwland, hoofdzakelijk bestaand uit tijdelijk gras	372	15
Rietzwenkgras, anders dan voor industriegras	3807	0
Rogge (geen snijrogge)	237	82
Sloot, grenzend aan beheerde akkerrand	343	8
Sojabonen	665	1
Spelt	382	3
Spinazie, productie	2773	76

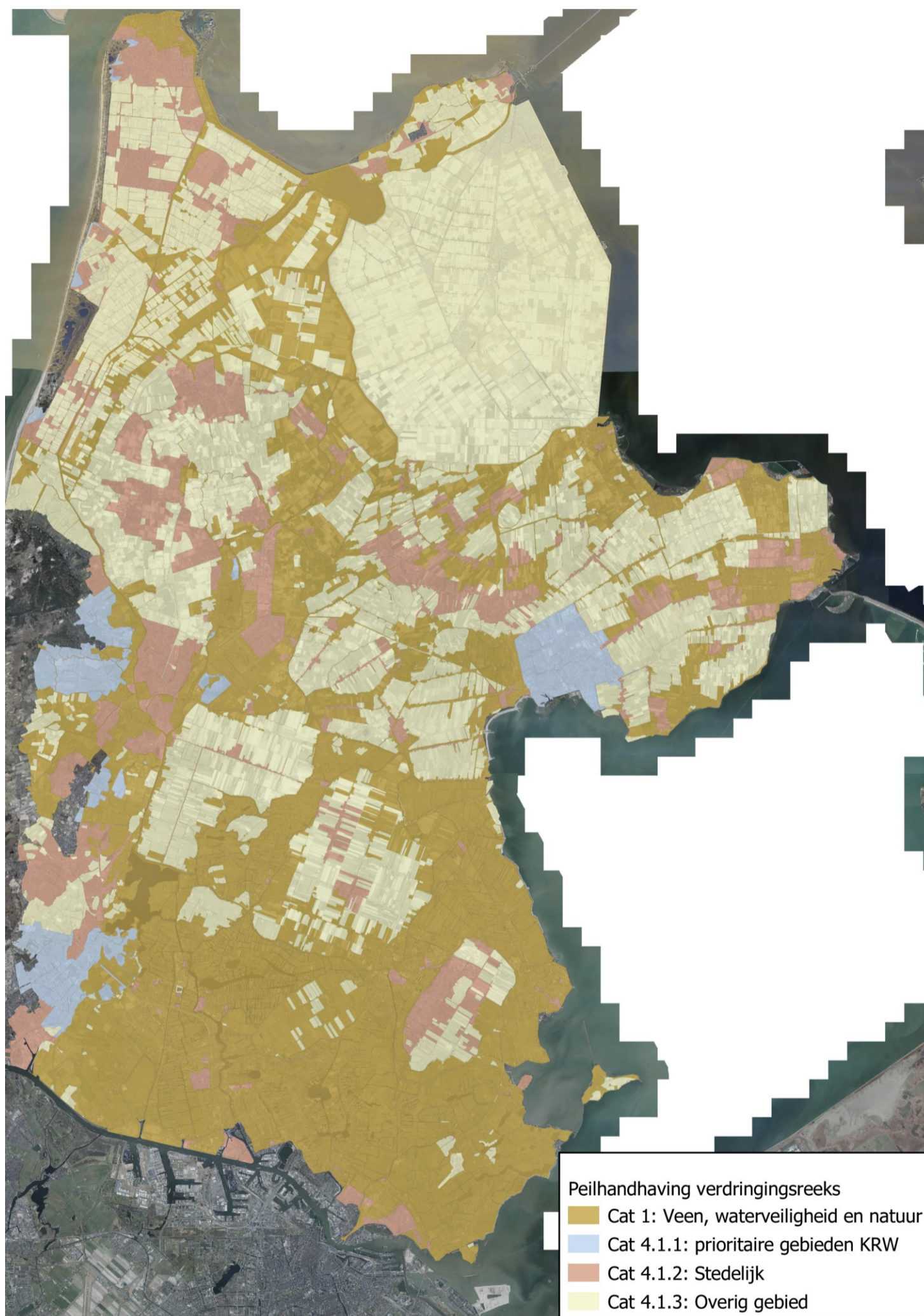

Tagetes erecta (Afrikaantje)	346	0
Tagetes patula (Afrikaantje)	347	3
Tarwe, winter-	233	3982
Tarwe, zomer-	234	1434
Tijdelijk onbeteelde grond, anders dan voor publieke werken	3802	10
Tijdelijk onbeteelde grond, i.v.m. publieke werken	3801	0
Triticale	314	14
Westerwolds raaigras	3513	3
Wikke, bonte	802	2
Wikke, voeder-	803	3
Zonnebloemen	515	40
Zwaardherik (aaltjesvanggewas)	669	0

Bijlage 4 Kaart peilhandhaving gedurende droogte

De kaart toont waar peil gehandhaafd wordt per van toepassing zijnde categorie uit de verdringingsreeks. De kaart is vanaf 1 april 2024 online beschikbaar in hoge resolutie zodat kan worden ingezoomd, via '[Droogte en waterverdeling | Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier \(hhnk.nl\)](https://www.hhnk.nl)'. Op enkele onderdelen is de kaart nog in ontwikkeling.

Om tot deze categorisering te komen is door peilbeheerders en beleidsadviseurs (waterveiligheid, kennis&onderzoek, GIS) van HHNK per peilgebied een zorgvuldige afweging gemaakt. Voor de kaartlagen is naar beheerdersoordeel gekozen om:

- Een peilgebied onder categorie 4.1.1 op te nemen wanneer het gebied minimaal 20% 'prioritair gebied KRW' bevat
- Een peilgebied als stedelijk te markeren wanneer minimaal 10% van het gebied bebouwd is;
- Een peilgebied als veen te markeren wanneer minimaal 25% van het gebied bestaat uit veen;

De kaart omvat tevens de aanvoerroutes om het water in het respectievelijke peilgebieden te krijgen. De analyse is nog niet voor alle peilgebieden afgerond en kan nog wijzigingen. Voor veen is de grondsoortenkaart van de WUR gebruikt, welke onderdeel is van de Basisregistratie Ondergrond⁴.

⁴ [Grondsoortenkaart - WUR](#)

Bijlage 5 Proces Adviescommissie Landbouw

Proces met de 'Adviescommissie Landbouw voor waterverdeling HHNK' zoals vastgesteld in de Adviescommissie van 3 juli 2023.

Reguliere overleggen tijdens iedere zomer (alertfase)

- het droogteseizoen begint per april van ieder jaar, in april is er een overleg tussen de Adviescommissie en HHNK waarin wordt besproken welke mensen in dat jaar vanuit de verschillende sectordelen in de commissie zullen meedoen.
- Tijdens het april overleg wordt tevens vastgesteld welke punten nader uitgewerkt zijn naar aanleiding van het laatste oktober overleg en welk effect dat wel of niet heeft op de werkwijze van de commissie.
- De Adviescommissie wordt door HHNK maandelijks op de hoogte gehouden van de droogteontwikkelingen. Afhankelijk van de ontwikkelingen neemt HHNK het initiatief om de Adviescommissie bijeen te roepen.
- Zodra de nieuwe BRP en NSO (/KWIN) gegevens er zijn maakt HHNK een update van de voorgesorteerde gewassenlijst en roept de commissie bijeen om die (ieder jaar opnieuw) vast te stellen. Standaard worden de BRP actualisatie uit februari gebruikt, die betrekking heeft op het voorgaande jaar. NSO/KWIN en in de toekomst mogelijke andere bronnen worden gehanteerd voor zo actueel mogelijke economische data.
- Zodra RDO-noord bijeen komt, organiseert HHNK op de donderdag een overleg met de Adviescommissie. In eerste instantie digitaal, maar zodra maatregelen met impact op de sector in beeld komen (alarmfase 1) fysiek. De Adviescommissie krijgt woensdagmiddag een terugkoppeling uit RDO-Noord.
- Met elkaar bespreken we op die bijeenkomsten naast eventueel advies ook vooral de communicatieboodschap en kijken we vooruit wat er nog komt.
- Begin oktober na afloop van het droogteseizoen is er een evaluatiemoment met de Adviescommissie en HHNK om terug te kijken en te bespreken welke zaken opgepakt en uitgewerkt moeten worden.

Overleg bij opschaling alarmfase: Als door de Adviescommissie een advies geformuleerd moet worden.

- HHNK moet op maandag informatie aanleveren bij RWS (net als de andere waterbeheerders rondom het IJsselmeergebied van RDO-noord)
- op woensdag vergadert het RDO-noord en wordt besproken welke maatregelen nodig zijn bij de waterschappen. De Adviescommissie krijgt woensdagmiddag een terugkoppeling uit RDO-Noord.
- als er maatregelen nodig zijn met impact op de sector, vergadert op donderdag HHNK met de Adviescommissie. Als het een beslissingsoverleg is, is dit fysiek in Heerhugowaard.

Procedure vergadering Adviescommissie:

- Aftap: Beeldvorming: HHNK geeft aan wat de situatie is in RDO-noord en welke opdracht daaruit voortkomt wat betreft maatregelen in de verdringsreeks
- Ronde 1: naar welke voorgesorteerde gewassenlijst kijken we? (is het een normaal, vroeg of laat jaar)
- Ronde 2: welke gewassen willen de leden nomineren die zoals de situatie nu is met een beregeningsverbod te maken gaan krijgen. Geen discussie met elkaar in deze

ronde over de zin en de onzin van nominaties. (sommatie voor hoeveel watervraag we ruimte zoeken bij de gewassen hoger in de gewassenlijst (bijlage 4))

- Ronde 3: nader gesprek met elkaar over de genomineerde gewassen en de motivaties daarbij.
- Ronde 4: welke ruimte kunnen we vinden in de lijst met gewassen die nog wel mogen blijven onttrekken voor beregenen.
- Ronde 5: welke van de genomineerde gewassen kunnen we toelaten met de gevonden ruimte en tot welk advies leidt dat.
- Toelaten van genomineerde gewassen doen we in volgorde van opbrengst per ha volgens NSO.
- Advies: De commissie formuleert het advies voor een periode van minimaal 2 weken vooruit, inclusief onderbouwing.
- Voorgenomen besluit: HHNK trekt zich terug en deelt na een korte schorsing of het advies wordt overgenomen / gewijzigd wordt overgenomen (met argumentatie) / niet wordt overgenomen (met argumentatie)
- Een HHNK besluit, voor een periode van minimaal 2 weken.